

ਫੁਲ ਬੈਂਚ

ਆਰ.ਪੀ. ਖੋਸਲਾ, ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪੀ.ਡੀ.ਸ਼ਰਮਾ, ਜੇ.ਜੇ. ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ

ਨਵਲ ਕਿਸ਼ੋਰ ਠਾਕੁਰ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ।

1963 ਦਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਮੂਲ ਨੰਬਰ 74 ।

ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ (1898 ਦਾ ਐਕਟ V)--ਸੈਕਸ਼ਨ 99--ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਤਹਿਤ--ਜਦੋਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਅਤੇ ਜ਼ਬਤ ਕਿਸੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਾਰੰਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 99-ਏ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ-ਕਿ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ, 1898 ਦੀ ਧਾਰਾ 99-ਬੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ, ਤਾਂ ਹੀ ਰੱਖ-ਰਖਾਅਯੋਗ ਹੈ ਜੇਕਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਆਧਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਅਧਿਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਆਪਣੀ ਰਾਇ ਅਤੇ ਅਖਬਾਰ ਆਦਿ ਦੇ ਹਰ ਅੰਕ ਦੀ ਕਾਪੀ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਨਾ। ਇਹ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 124A ਜਾਂ 153A ਜਾਂ 295A ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਘਿਣਾਉਣੇ ਮਾਮਲੇ ਵਾਲੇ ਅਖਬਾਰਾਂ ਆਦਿ ਦੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕੋਡੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 99-ਬੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ, ਅਖਬਾਰਾਂ, ਆਦਿ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਅਤੇ ਜ਼ਬਤ ਇੱਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਵਾਰੰਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਹੋਈ ਹੈ,

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 99-ਬੀ, ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਜਲਦੀ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਆਰ.ਐਨ. ਨਰੂਲਾ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਲਈ।

ਕੇ.ਐਲ. ਜੱਗਾ, ਸਹਾਇਕ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ, ਡੀ.ਡੀ. ਜੈਨ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਅਤੇ ਸ਼ੇਰ ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਪੀ.ਪੀ. ਕਾਂਗੜਾ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ।

ਆਰਡਰ

ਬੇਸਲਾ, ਜੇ.- 1963 ਦਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੂਲ ਨੰਬਰ 74, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 99-ਬੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ, ਉਕਤ ਕੇਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 99-ਸੀ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਰ ਅਖੌਤੀ ਜੁੜੀਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਬੈਂਚ, ਅਰਥਾਤ, 1963 ਦੇ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਰਿੱਟ ਨੰਬਰ 4 ਅਤੇ 6 ਅਤੇ 1962 ਦੇ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਫੁਟਕਲ ਨੰਬਰ 1022 ਅਤੇ 1023 ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ।

ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਫੌਜਦਾਰੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 99-ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਕਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਤੋਂ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਪ ਮੰਡਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਕੁਲੂ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤਹਿਤ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਾਰੰਟਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ ਗਈ ਅਤੇ ਸਾਈਕਲੋਸਟਾਇਲ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਮਸ਼ੀਨ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਨ. ਇਹਨਾਂ ਵਿਰੋਧਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਵਾਰੰਟ ਪ੍ਰੈਸ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਪਾਵਰਜ਼ ਐਕਟ, 1931 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਜੋ ਐਕਟ 1951 ਦੇ ਐਕਟ 56 ਦੁਆਰਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। (ਪ੍ਰੈਸ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਮਾਮਲੇ ਐਕਟ) ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ 1957 ਦੇ ਐਕਟ 36 ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਸਤੰਬਰ, 1957 ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀਤੀ ਵਸੂਲੀ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਹੁਕਮ ਸੰਬੰਧਿਤ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਪ੍ਰੈਸ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਪਾਵਰਜ਼ ਐਕਟ ਲਈ ਬੇਅਸਰ ਅਤੇ ਬੇਅਸਰ ਸੀ, ਭਾਵ 8 ਜੂਨ, 1962 ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਤਾਂ ਇਸ ਦੀ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੋਂਦ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਅਸਲ ਸਵਾਲ ਜੋ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਪ੍ਰਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ 1963 ਦੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਮੂਲ ਨੰਬਰ 74 ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ, ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 99-ਬੀ ਅਧੀਨ ਤੁਰੰਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਰੱਥ ਸੀ।

ਕੇਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 99-ਏ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ, ਜੋ ਇਕੱਲੇ ਹੀ ਧਾਰਾ 99-ਬੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹਦੀ ਹੈ:-

"99-A(1) ਕਿੱਥੇ--

- (a) ਕੋਈ ਵੀ ਅਖਬਾਰ, ਜਾਂ ਕਿਤਾਬ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪ੍ਰੈੱਸ ਐਂਡ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਬੁਕਸ ਐਕਟ, 1867 ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਾਂ
- (b) ਕੋਈ ਵੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਿੱਥੇ ਕਿਤੇ ਵੀ ਛਾਪਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਦੇਸ਼ਪ੍ਰੇਰੀ ਮਾਮਲਾ ਜਾਂ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਜੋ ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਰਗਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਜਾਂ ਨਫ਼ਰਤ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਵਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜਿਸਦਾ ਇਰਾਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜੋ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਅਤੇ ਬਦਨੀਤੀ ਨਾਲ ਗੁੱਸੇ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਹੈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਵਰਗ ਦੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਅਪਮਾਨ ਕਰਕੇ ਉਸ ਵਰਗ ਦੇ ਧਰਮ ਜਾਂ ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ, ਭਾਵ, ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਜਿਸ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਧਾਰਾ 124-ਏ ਜਾਂ ਧਾਰਾ 153-ਏ ਜਾਂ ਧਾਰਾ 295-ਏ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਹੈ। ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ, ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ, ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਦੇ ਆਧਾਰ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਾਲੇ ਅਖਬਾਰ ਦੇ ਅੰਕ ਦੀ ਹਰੇਕ ਕਾਪੀ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਕਿਤਾਬ ਜਾਂ ਹੋਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਹਰ ਕਾਪੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੋਈ ਵੀ ਪੁਲਿਸ-ਅਧਿਕਾਰੀ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਕਿਤੇ ਵੀ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਵਾਰੰਟ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੁਲਿਸ-ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੇ ਰੈਂਕ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਨਾ ਹੋਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਹਾਤੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹੇ ਮੁੱਦੇ ਦੀ ਕੋਈ ਕਾਪੀ ਹੋਵੇ। ਜਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਕਿਤਾਬ ਜਾਂ ਹੋਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਵਾਜਬ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(2) ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ 'ਦਸਤਾਵੇਜ਼' ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਪੇਂਟਿੰਗ, ਡਰਾਈਂਗ ਜਾਂ ਫੋਟੋ, ਜਾਂ ਹੋਰ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ" ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਅਧਿਸੂਚਿਤ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਆਪਣੀ ਰਾਇ ਦਾ ਆਧਾਰ ਦੱਸਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਅਖਬਾਰ ਦੇ ਹਰ ਅੰਕ ਦੀ ਕਾਪੀ, ਆਦਿ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨਾ, ਅੱਗੇ ਇਹ ਧਾਰਾ 124-ਏ ਅਧੀਨ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਘਿਣਾਉਣੇ ਮਾਮਲੇ ਵਾਲੇ ਅਖਬਾਰ ਆਦਿ ਦੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਸੀ ਜਾਂ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ 153-ਏ ਜਾਂ 295-ਏ। ਤਤਕਾਲ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 99-ਏ ਸੁਪਰਾ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣਾ-ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਪ੍ਰੈੱਸ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਪਾਵਰਜ਼ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਧੀਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜੋ ਹੁਣ ਜ਼ਿੰਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਨਾਲ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਧਾਰਾ 99-ਬੀ ਅਧੀਨ ਤੁਰੰਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਝੂਠ ਨਹੀਂ ਸੀ। 1963 ਦਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੂਲ ਨੰਬਰ 74, ਇਸ ਲਈ, ਫੇਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਸੀਂ ਵਾਰੰਟਾਂ ਦੇ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਣਉਚਿਤ ਰਿਕਵਰੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ, ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਵਾਂਗੇ ਕਿ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਲੇਖਾਂ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ 1963 ਦੇ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਆਰਜ਼ੀਨਲ ਨੰਬਰ 74 'ਤੇ ਟੈਗ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 1963 ਦਾ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਰਿੱਟ ਨੰਬਰ 4 ਸਿੰਗਲ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਉਚਿਤ ਮਾਮਲਾ ਹੈ। 1963 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਰਿੱਟ ਨੰਬਰ 6, ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਹੈ। ਦੂਜੀਆਂ ਦੋ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ, ਅਰਥਾਤ, 1962 ਦੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਫੁਟਕਲ ਨੰਬਰ 1022 ਅਤੇ 1962 ਦੇ 1023 ਵੀ ਸਿੰਗਲ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਨਯੋਗ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਅਨੁਸਾਰ ਸਬੰਧਤ ਬੈਂਚਾਂ ਅੱਗੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਰੱਖੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ।

ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਜੇ.-ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵੀਰ, ਆਰ.ਪੀ. ਖੋਸਲਾ ਜੇ. ਦੀ ਰਾਏ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਪਟੀਸ਼ਨ (1963 ਦਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਮੂਲ ਨੰਬਰ 74) ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 99-ਸੀ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੁਣਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 99-ਬੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਅਖਬਾਰ 'ਅੰਧੀਆਂ' ਦੇ ਕੁਝ ਅੰਕ, ਜਿਸ ਦੇ ਉਹ ਸੰਪਾਦਕ, ਪ੍ਰਿੰਟਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਹਨ, ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਲਾਸ਼ੀ ਦੌਰਾਨ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਲਏ ਗਏ ਸਨ (ਜੋ ਕਿ, ਉਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਬਦਨਾਮ ਸੀ)। ਐਸ ਆਈ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ, ਸਟੇਸ਼ਨ ਹਾਊਸ ਅਫਸਰ, ਕੁਲੂ, 9 ਜੂਨ, 1962 ਨੂੰ, ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਪ੍ਰੇਰਿਆ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਇਸ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਇਹ ਗੱਲ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 99-ਏ ਤਹਿਤ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਧਾਰਾ 99-ਬੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਵੀ ਅਰਜ਼ੀ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਧਾਰਾ 99-ਏ ਅਧੀਨ

ਕੀਤੇ ਗਏ ਜ਼ਬਤ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਖਬਾਰ, ਕਿਤਾਬ ਜਾਂ ਹੋਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਜ਼ਬਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰੇ। ਉਸ ਛੋਟੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਅਸਫਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਆਪਣੇ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨਵਲ ਕਿਸ਼ੋਰ ਦੇ ਘਰ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ 9 ਜੂਨ, 1962 ਨੂੰ ਐੱਸ ਆਈ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਨੇ ਸ਼੍ਰੀ ਦਯਾ ਨੰਦ ਧੀਰ, ਉਪ-ਮੰਡਲ ਅਫਸਰ, (ਸਿਵਲ), ਕੁਲੂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਦੋ ਨਿਊਜ਼-ਸ਼ੀਟਾਂ ਅਤੇ ਇੱਕ ਈਵਕਲੋਸਟਾਈਲ-ਮਸ਼ੀਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਸੀਅਤ ਸਮੇਤ ਕਈ ਹੋਰ ਵਸਤੂਆਂ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀਆਂ। ਇਹ ਖੋਜ ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰੈਸ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਪਾਵਰਜ਼ ਐਕਟ, 1931 ਦੀ ਧਾਰਾ 16 ਅਤੇ 17 ਦੇ ਤਹਿਤ, 8 ਜੂਨ, 1962 ਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਸ਼੍ਰੀ ਡੀ ਐਨ ਧੀਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਖੋਜ ਵਾਰੰਟ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ - ਪੀ ਐਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਸੀਂ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਓ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਖੋਜ ਦਾ ਇਹ ਵਾਰੰਟ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇੰਡੀਅਨ ਪ੍ਰੈਸ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਪਾਵਰਜ਼ ਐਕਟ, 1931, ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਬ-ਡਿਵੀਜ਼ਨਲ ਅਫਸਰ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਪ੍ਰੈਸ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁਣ ਸਟੈਚਿਊਟ ਬੁੱਕ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੈ (ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਮਾਮਲਾ) ਐਕਟ, 56 ਆਫ਼ 1951, 22 ਅਕਤੂਬਰ, 1951 ਤੱਕ। ਇਹ ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੀ ਗਲਤੀ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਨ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਤਲਾਸ਼ੀ ਅਤੇ ਜ਼ਬਤ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੀ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਦਾ। ਭਾਵੇਂ ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 99-ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਮੇਰਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰੇ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੇ। ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 561-ਏ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਖੋਜ ਵਾਰੰਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਤੋਂ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਬੁਲਾ ਕੇ ਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਤ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ -ਪੀਐਲ, ਮਿਤੀ 18 ਜੂਨ, 1962, ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਆਰਡਰ ਕਰਾਂਗਾ।

ਹੋਰ ਜੁੜੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਬੈਂਚਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸ਼ਰਮਾ, ਜੇ.-ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਵਿਦਵਾਨ ਭਰਾ ਆਰ.ਪੀ. ਖੋਸਲਾ, ਜੋ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਜੋੜਨ ਲਈ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ : ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਕਮਲ ਕੁਮਾਰ, ਟਰਾਂਸਲੇਟਰ।